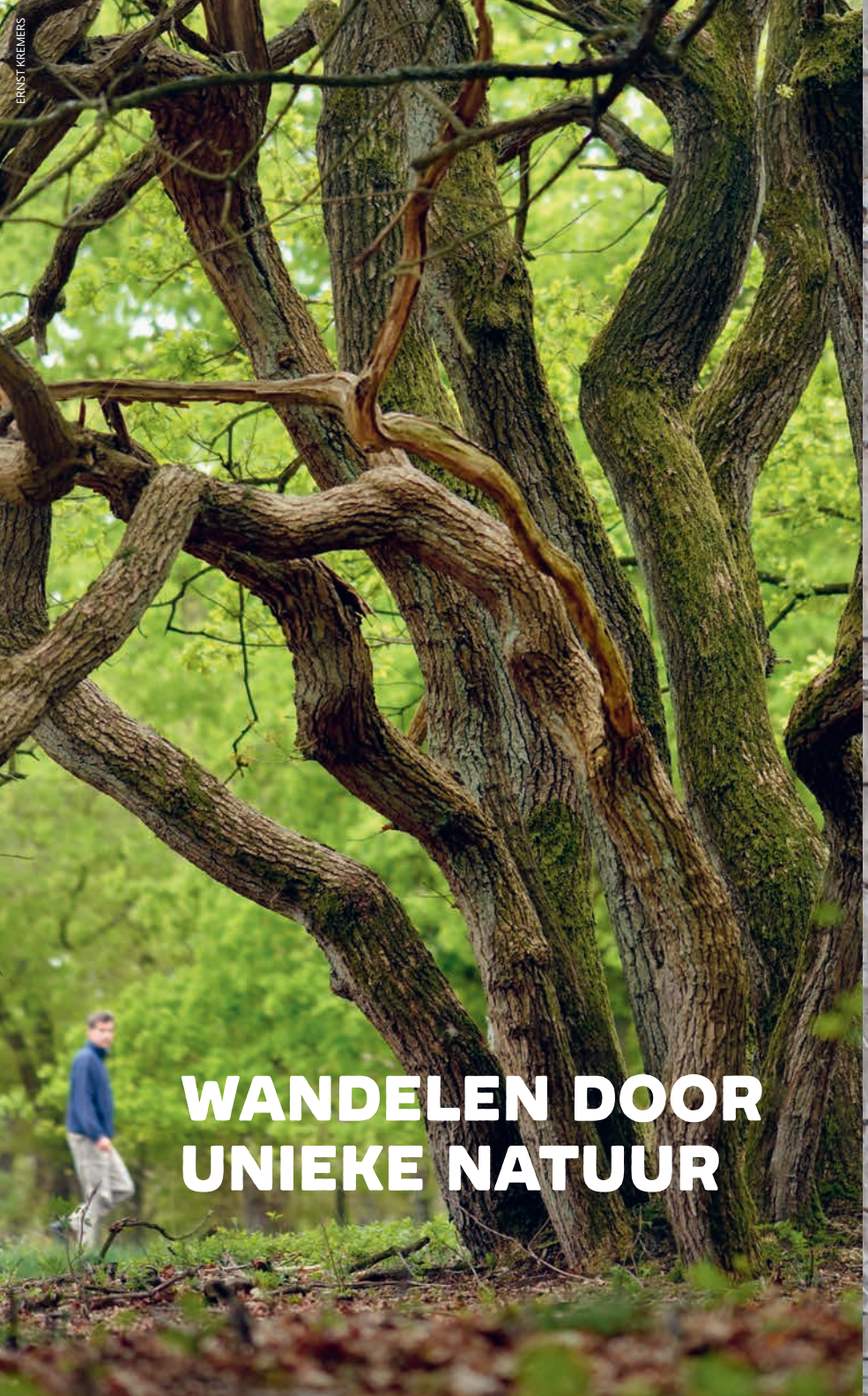

roots
WANDELGIDS

De 21 mooiste
wandelingen door de
NATIONALE PARKEN
van Nederland

**WANDELEN DOOR
UNIEKE NATUUR**

Bij nationale parken denk je al snel aan het Amerikaanse Yellowstone of aan de Serengeti in Tanzania. Maar dicht bij huis liggen ook prachtige en waardevolle natuurgebieden. Nederland telt namelijk 21 nationale parken, die bij elkaar de belangrijkste kerngebieden vormen voor de Nederlandse natuur. Ook zijn nationale parken belangrijke schakels tussen andere natuurgebieden zodat dieren én planten zich makkelijker kunnen verplaatsen.

Een uniek nationaal park is bijvoorbeeld waddeneiland Schiermonnikoog, dat op het dorp en wat boerenland na geheel een nationaal park is. Wat een rust en ruimte vind je hier. Bijzonder is ook de Veluwezoom, die in 1930 al werd uitgeroepen tot nationaal park en daarmee het oudste nationaal park is van Nederland. Ook De Hoge Veluwe is extra speciaal want het is nog altijd in particulier eigendom. Het is ook het enige park in Nederland waar je moeflons in het wild kunt zien. Op het gebied van water heeft Nederland een woelige geschiedenis en die zie je weerspiegeld in nationaal park de Oosterschelde, het natste park van allemaal. In dit park wandel je op de rand van water en land. De nationale parken zijn allemaal grote stukken natuur, zeker voor Nederlandse begrippen waar ruimte schaars is. Hier vinden dieren nog de rust en de ruimte die ze nodig hebben, denk aan de wolf of de zeearend, dieren die je misschien eerder in het buitenland verwacht. In deze gids portretteren we de belangrijkste bewoners van onze nationale parken: van adder tot zeehond en van korhoen tot otter. De kans op een ontmoeting is groot, want bij Roots zoeken we de stille en meest natuurrijke paadjes op. Tijdens zo'n ontmoeting besef je ineens hoe groots natuur kan zijn in dit kleine land aan de Noordzee.

Namens de redactie van Roots wens ik je veel wandelplezier.

Fanny Glazenburg
hoofdredacteur Roots

DIGITAAL

De verschillende wandelingen in dit boek zijn ook digitaal te downloaden (voor gps en mobiels) via onze site rootsmagazine.nl/roots-routes. Hier kun je eventueel ook printjes maken van topografische kaarten met de route erop. Omdat natuur in beweging blijft en er her en der ook gebouwd wordt, kun je hier ook de laatste ontwikkelingen van de wandelroutes blijven volgen en zelf aangeven.

INHOUD

WANDELINGEN

01	Schiermonnikoog (14,8 km)	Pag. 08-13
02	Lauwersmeer (10 km)	Pag. 14-19
03	Duinen van Texel (19,8 km)	Pag. 20-25
04	De Alde Feanen (10,8 km)	Pag. 26-31
05	Drentsche Aa (14,6 km)	Pag. 32-37
06	Drents-Friese Wold (15,2 km)	Pag. 38-43
07	Dwingelderveld (17,6 km)	Pag. 44-49
08	Weerribben-Wieden (13 km)	Pag. 50-55
09	Nieuw Land (15,5 km)	Pag. 56-61
10	Zuid-Kennemerland (14,4 km)	Pag. 62-67
11	De Sallandse Heuvelrug (15,9 km)	Pag. 68-73
12	De Hoge Veluwe (19 km)	Pag. 74-79
13	Veluwezoom (9,1 km)	Pag. 80-85
14	Utrechtse Heuvelrug (10,2 km)	Pag. 86-91
15	De Biesbosch (14,5 km)	Pag. 92-97
16	Oosterschelde (12,5 km)	Pag. 98-103
17	De Loonse en Drunense Duinen (10,3 km)	Pag. 104-109
18	De Maasduinen (11 km)	Pag. 110-115
19	Grenspark De Zoom-Kalmthoutse Heide (15,3 km)	Pag. 116-121
20	De Groote Peel (15 km)	Pag. 122-127
21	De Meinweg (16,9 km)	Pag. 128-133

DE ICONEN VAN DE NATIONALE PARKEN

Van adder tot wolf: 21 iconische dieren en planten.....Pag. 134-159

01

SCHIERMONNIKOOG

– 8,6 OF 14,8 KM –

OVER DE KRUINEN VAN DE DUINEN

De beste maand om Schiermonnikoog te bezoeken is misschien wel februari. Dan heerst de winterstilte op de wandelpaden en het weidse strand. Luister naar de knerpende schelpen onder je schoenen en geniet van ruisdaelluchten boven wad en Noordzee.

01 SCHIERMONNIKOOG

Sayaguesa **A**

De Sayaguesa is een zwartbruin Spaans rund met een witte snuit. Op Schiermonnikoog worden ze ingezet om het duinlandschap open te houden door begrazing. Deze runderen, die tot 850 kg wegen, doen niets, maar zorg wel dat je afstand houdt. Soms is dat lastig, zeker als ze midden op de Reddingsweg staan.

Wulk **B**

De wulk is een forse zeeslak die vooral dode zeedieren eet, maar hij vangt ook levende prooi. Snel gaat dat niet, het blijft immers een slak. De wulk heeft een grote, kegelvormige schelp die tot 12 cm groot kan worden. Je kunt hem vinden langs het strand, maar ook vaak langs aangelegde schelpenpaden. De oudere, lege schelpen verkleuren vaak blauw.

- **START- EN EINDPUNT:** bushalte 'Centrum / VVV', Reeweg, Schiermonnikoog (FR).
- **OV:** vanaf station Groningen bus 163 of vanaf station Leeuwarden bus 155. Uitstappen halte 'Veerhaven' in Lauwersoog. Op Schiermonnikoog bus naar het centrum. Uitstappen halte 'Centrum / VVV'.
- **PARKEREN:** parkeerterrein Lauwersoog (betaald parkeren), Zeedijk 11, Lauwersoog.
- **HORECA:** in het dorp diverse horeca, demarlijn.com.
- **HONDEN:** aangeliend toegestaan.

- 1.** Vanaf bushalte naar rechts, langs supermarkt en parkje. Doorlopen tot T-splitsing van klinkerwegen. **RD** tegelpad op en op T-splitsing (voor huis 'Aurora') **LA**, tegelpad langs huizen. Eerste weg **RA**, Torenstreek. Op kruising met Noorderstreek **RD**. Even later **RD** tegelpad omhoog. Loop langs vuurtoren en volg tegelpad naar beneden tot T-splitsing. Op T-splitsing **RA** klinkerweg en direct **LA**, Torenbinnenpad. Eerste pad **RA**. Volg dit houtsnipperpad (= Elimpad op de kaart) met bocht naar links en naar rechts tot aan klinkerweg.
- 2.** Steek klinkerweg (= Badweg op de kaart) **RD** over en neem **RD** sluippaadje over het gras tot aan fietspad bij PS S32. Ga **RD**, Cornelis Visserpad. Op kruising van fietspaden en bij PS S33 **LA**, Jacobspad. **Voor de korte route:** alsmaar **RD** tot T-splitsing en PS S31. Sla hier **RA**, Scheepstrapad. Bij PS S30 links aanhouden, Scheepstrapad. Op Y-splitsing bij PS S35 wederom links aanhouden. Lees verder bij tweede zin van routepunt 7. **Voor de lange route:** na ruim 250 m (is ongeveer halverwege Jacobspad) **RA** breder bospad in. Op Y-splitsing (net voor speelweide en insectenhotel) **LA** smal padje en kort daarna bij houten speelhut op T-splitsing **LA**.
- 3.** Op kruising met ruiterspad **RD**. Op kruising (net voor bocht bij fietspad) **LA** pad omhoog. Op kruising met ruiterspad en bij bankje **RA**. Blijf het brede zandpad volgen tot aan open duinvlakte bij raster. Houd hier, bij de Y-splitsing links aan, graspad langs raster. Op T-splitsing **LA**, pad langs raster vervolgen.
- 4.** Op T-splitsing met asfaltweg (= Prins Bernhardweg op de kaart) **RA**. Na circa 75 tot 100 m **LA** klaphek door ri. bunker. Volg pad omhoog langs raster en loop linksom bunker langs raster. Ga weer klaphek door en

loop **RD**. Op T-splitsing **LA**, houtsnipperpad.

5. Op T-splitsing **LA** en direct daarna op Y-splitsing **LA** ri. begraafplaats Vredenhof. Wandel langs begraafplaats en ga door klaphek. Pad omhoog en bovenaan **RD** pad naar beneden volgen en **RD** blijven lopen. Op T-splitsing **LA**, breed pad alsmaar **RD** volgen. Voor veerooster en klaphek schuin naar links, pad langs raster volgen. Alsmar raster volgen tot aan klaphek. Ga **RA** klaphek door en direct na klaphek **LA**, graspad volgen tot aan klinkerweg.

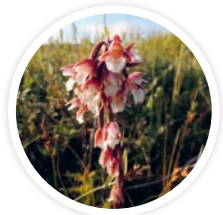
6. Op klinkerweg **RA**. Op kruising **RD** ri. strandpaviljoen De Marlijn. Loop **RD** strand op. Op strand stuk **RD** en dan schuin naar links afbuigen ri. vloedlijn. Volg strand tot aan strandpaal 5. T.h.v. strandpaal 5 **LA** naar duinovergang. Hier alsmaar **RD** tot T-splitsing met fietspad. Op T-splitsing met fietspad **RD**, smal en mul zandpad omhoog. Op kruising met zandpad **RD** en blijf alsmaar **RD** lopen. Op T-splitsing met fietspad **RA**.

7. Houd op Y-splitsing rechts aan en direct daarna op T-splitsing (PS S35 staat links van je) **RA**. Fietspad volgen. Op Y-splitsing bij PS S36 links aanhouden en kort daarna op T-splitsing **LA**, Bospad. Op Y-splitsing **LA** en direct daarna op T-splitsing **LA**. Even later op Y-splitsing **LA**.

8. Op T-splitsing met klinkerweg (= Badweg op de kaart) en bij PS S44 **LA**, voetpad parallel aan klinkerweg volgen. Eerste weg **RA**, Vuurtorenpad. Als klinkerweg naar rechts buigt, volg je **RD** smal klinkerpad. Op kruising met Torenbinnenpad **RD**, Torenbinnenpad vervolgen. Volg klinkerpaadje tot aan rode vuurtoren. Loop langs vuurtoren en ga **RD** Vuurtorenpad tot aan strand.

9. Op het strand direct **LA**, langs duinen. Eerste strandovergang weer **LA**, ruiterpad alsmaar volgen. Houd op een gegeven moment op Y-splitsing rechts aan. Blijf pad volgen tot aan fietspad. Op T-splitsing met fietspad **LA** en kort daarna links aanhouden en fietspad volgen. Sla t.h.v. Westerdunnenpad **RA** grasdijk op. **RD** tot einde grasdijk.

10. Op T-splitsing met klinker- / asfaltweg **RD** en direct schuin naar links klinkerpad omhoog ri. stenen dijkbank. Loop langs deze bank en ga **RD** grasdijk op. T.h.v. volgend stenen bankje **LA** trap naar beneden en **RD** ri. dorp. Op Y-splitsing **LA**, terug naar startpunt.

Moeraswespenorchis **C**

Schiermonnikoog is rijk aan bijzondere planten waaronder orchideeën. In de zomer bloeien in de duinvallei onder meer de vleeskleurige orchis, groenknolorchis en moeraswespenorchis. Laatstgenoemde is een vrij zeldzame. Hij houdt van natte duingebieden en blauwgraslanden en bloeit van juni tot augustus met zachtroze tot witte bloemen.

Bergeend **D**

Schiermonnikoog is een echt vogeleiland. Niet overal staat de bergeend in het logo van nationaal park Schiermonnikoog. Door de bonte kleurschakering en de felrode snavel is de vogel goed herkenbaar. De bergeend is afhankelijk van voedselrijk slik, daarom zie je ze hier zoeken naar kleine schelpdieren en andere bewoners van de waddenbodems. **Meer over de bergeend: zie pag. 136.**

02

LAUWERSMEER

– 5,1 OF 10 KM –

OOIT KOLKTE HIER DE ZEE

De Lauwerszee werd in 1969 afgesloten; daarmee werd het Lauwersmeer geboren. Loop deze wandeling langs de oevers van het Lauwersmeer en ontdek dat de voormalige zeebodem barst van het leven: van blauwborst tot orchideeën.

02 LAUWERSMEER

02 LAUWERSMEER

Wielewaal **A**

Vanaf mei, als de wielewalen terugkeren, zijn deze vogels heel actief met zingen, vooral in de ochtend. De mannetjes vallen op door een heldergeel kleed en zwarte vleugels met een geel vlekje. De vrouwtjes zijn aan de bovenkant wat meer groen. Ze zingen een luid jodelend geluid 'wiele-wieoo, of düdliio-dülioliu'. Soms zie je meerdere mannetjes bij elkaar.

Blauwborst **B**

Wie de blauwe borst van een blauwborstman wil zien (de vrouwtjes moeten het helaas zonder die blauwe borst stellen), moet in april op stap. In deze maand zingt hij vanaf een hoge zangpost zijn lied in een poging de vrouwen te verleiden. Blauwborsten trekken eind juli weer naar hun overwinteringsgebieden in het zuiden. **Meer over de blauwborst:** zie pag. 137.

- **START- EN EINDPUNT:** activiteitscentrum Lauwersnest, De Rug 1, Lauwersoog (GR).
- **OV:** vanaf station Groningen bus 163 ri. Lauwersoog. Uitstappen halte 'De Rug' in Lauwersoog. Vanaf de bushalte asfaltweg in. Bij **FKP 6 RD** en dan **LA** naar activiteitscentrum Lauwersnest.
- **PARKEREN:** zie start- en eindpunt, gratis parkeren.
- **HORECA:** restaurant-suyderoogh.nl.
- **HONDEN:** niet toegestaan.

- 1.** Met je rug gekeerd naar activiteitscentrum Lauwersnest ga je naar rechts en voor de overdekte vuurplaats weer naar rechts. Volg nu witte pijl in groene markering (links van pad) tot aan verhoogd fietspad. Op fietspad **LA** en kort daarna **RA** brugje over. Klaphek door en volg kabouterpad naar links het bos in. Op T-splitsing **LA** en volg pad met bocht naar rechts (groene markering).
- 2.** Op Y-splitsing **LA** (volg groene markering en negeer kabouterpad). Ga eerste pad **LA** (groene markering). Volg nu deze groene markering tot je bij een klaphek/raster en een brug uitkomt.
- 3.** Sla voor klaphek **RA** (groene markering). Blijf deze markering volgen, ook wanneer die als een smal paadje het bos in gaat. Net voor een omgevalen boom even naar links en dan **RA**.
- 4.** Op Y-splitsing **LA** (groene markering). Blijf deze markering volgen tot open plek waar markering naar rechts gaat, loop hier **RD** door tot klaphek.
- 5.** Ga klaphek door en direct **LA**. Even daarna op Y-splitsing rechter pad met bocht naar rechts volgen.
- 6.** Op kruising met fietspad en bij bankje **LA**. Brug over en direct **LA** (blauwe markering). Sla eerste pad **RA** (blauwe markering). Volg pad met scherpe bocht naar rechts. Op Y-splitsing **LA** (negeer pad recht door 'bij nat weer slecht begaanbaar') en na circa 30 m op T-splitsing **RA**.
- 7.** **Voor de korte route:** op kruising bij bankje **RA** (blauwe markering). Volg graspad parallel aan verhard fietspad. Wanneer fietspad naar rechts buigt, **LA** graspad in. Je kruist een waterweg en komt uit op een open plek en veelsprong. Ga hier **RD**, breed graspad in. Lees verder bij tweede zin van routepunt 13. **Voor de lange route:** op kruising bij bankje **LA**. Op Y-splitsing **LA** en direct weer **LA**, je loopt om een

heuvel die dient als uitzichtpunt. Graspad **RD** volgen, buigt aan het einde naar rechts.

8. Bij uitkijktoren **RD** en pad buigt even later naar rechts (blauwe markering). Op Y-splitsing **LA** (blauwe markering). Ga brug over, **WKP** 80, ri. 84, en sla **LA**. Op Y-splitsing **LA** dijk op.

9. Op T-splitsing (voor je ligt bungalowpark Suyderoog) **LA** en dan met bocht mee naar rechts. Op T-splitsing **LA**, langs bord 'Vogelkijkheuvel Achter de Zwartten'. **RD** tot aan hek bij smal paadje naar rechts langs raster en uitkijktoren. Volg smal pad langs raster en een uitzichtpunt.

10. Na klaphek direct **LA** (oranje markering). Pad buigt scherp naar rechts. Eerste pad (staat paaltje met oranje markering) **RA** smal bospad in. Op Y-splitsing **LA**. Op T-splitsing **RA**, direct daarna op Y-splitsing rechts aanhouden en 10 m verderop **LA**, breed graspad langs greppel. Negeer pad naar links en even later pad naar rechts, blijf gewoon **RD** lopen, langs open veld met bord 'kwetsbaar gebied'.

11. Bij kruising op dijkje **RD** ri. meer. Na circa 40 m **RA** op T-splitsing. Direct daarna op Y-splitsing **LA** dijkje langs water volgen (oranje markering) tot aan legsteiger aan je linkerhand en kruising met linkerpad. Rechts ligt Restaurant Suyderoogh. Loop **RD** over de dijk tot bij de P-plaats rechts van de weg. Loop van de dijk af naar P-plaats.

12. Bij de P-plaats met infopaneel 'Lauwersmeer' **RA** fietspad volgen. Op Y-splitsing betonnen fietspad links blijven volgen, het bos in. Daar waar fietspad links afbuigt **RD** graspad in. Op Y-splitsing rechts aanhouden.

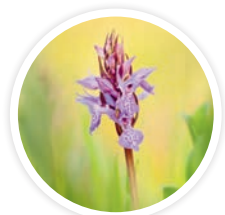
13. Op open ruimte in bos en veelsprong **LA** breed graspad. Sla eerste pad **LA** (blauwe markering). Je kruist betonnen fietspad, ga **RD** (blauwe markering). Blijf blauwe markering volgen als slingerpaadje bos in gaat, tot T-splitsing.

14. Op T-splitsing **RA** (je stopt nu met volgen blauwe markering) je volgt nu gele route met zwarte pijl. Op Y-splitsing **LA** en even later op T-splitsing betonnen fietspad **LA**. Volg nu gele markering (nadat je even heen en weer bent gelopen naar de zwaluwand) met zwarte pijl alsmat **RD** over breed graspad langs bosrand. Volg gele markering **RA** het bos in. Blijf markering volgen tot aan startpunt.

Konik **C**

Vanaf observatietoren Achter de Zwartten zie je in de verte zon op water schitteren. Een kudde koniks beweegt traag op de grens van land en water. De grazers lopen op de voormalige zandplaten en kwelders van de oude Lauwerszee, met als doel de vlaktes open te houden.

Gevlekte rietorchis **D**

Op de een of andere manier voelt wandelen langs orchideeën altijd heel exotisch, het geeft een luxe wandelgevoel. Juni is de beste maand voor orchideeën in het hele nationale park Lauwersmeer. In totaal kun je hier, door het seizoen heen, twaalf soorten zien, waaronder de gevlekte rietorchis.